

STATSRÅDETS
SVENSKA
SPRÅKNÄMND

Språkråd

Marita Aaltonen i pension.....	3
Språknämnden informerar - person med funktionsnedsättning eller funktionshindrad?	4
Kuntasanasto – Kommunal ordlista Valterissa	5
Använd inre grammatiken mot byråkratiskt snömos..	7
På nya platser	8
Fokus på översättarvardagen och språkdialog i nya kanaler	9
Slaftips	11

Statsrådets svenska språknämnd finns på adressen

www.vnk.fi/spraknamnden

På webbplatsen finns information om nämnden och om dess verksamhet och sammansättning. Där hittar du också alla nummer av Språkråd i pdf-format från och med Språkråd 1/2001. På webbplatsen finns dessutom nämndens rekommendationer, handboken Svenskt lagspråk i Finland (Slaf) och mallar och ordlistor.

Frågor och initiativ till Statsrådets svenska språknämnd

kan sändas per e-post.

I principiella frågor som gäller svenskt lag- och förvaltningspråk i Finland kan nämnden även konsulteras muntligen via sekreteraren, tfn 0295160386.

Prenumerationer på Språkråd, adressändringar och annulleringar:
per e-post, fax eller post. Se kontaktinformation nedan.

Språkråd distribueras i tryckt form per post och i pdf-format per e-post.

Språkråd sänds gratis till beställaren.

Redaktör: Gunilla Garoff

Ombrytning: Anja Järvinen

Kopiering: Statsrådets kansli, upplaga 1 340 ex.

Kontaktinformation:

Statsrådets svenska språknämnd

Statsrådets translatorsbyrå

PB 23, 00023 STATSRÅDET

spraknamnden@vnk.fi

Tfn sekreteraren 0295160386

MARITA AALTONEN I PENSION

– Det bästa är att få sova länge på morgnarna, läsa tidningen i lugn och ro och gå ut med hunden, säger Marita Aaltonen, nybliven pensionär från statsrådets translatorsbyrå. Jag kommer nog snart att vänja mig vid att inte göra någonting, säger hon med glimten i ögat.

Marita har ett långt förflutet inom translatorsbyrån. Hon började 1985 som vikarierande translator och arbetade fram till september 2013 och under den tiden hann hon vara translator, granskare och biträdande byråchef.

– Det allra roligaste var nog att översätta, det är ju translatorsbyråns kärnuppgift. Det tråkiga både när det gäller översättning och granskning är förstås stressen och de snäva tidtabellerna, att man inte hinner göra så bra ifrån sig som man vill, säger Marita, som nog kan beskrivas som pedant i ordets bästa bemärkelse.

Som biträdande byråchef ansvarade Marita för att dela ut översättningsuppdragen till översättarna och för att ha överblick över arbetsläget. Det är en balansgång som kräver sin kvinna.

– Jag övervägde länge och väl när jobbet som biträdande byråchef erbjöds mig, men visst lärde man sig det också. På den platsen vet man aldrig vad som dyker upp under dagens lopp. Man blir

tvungen att ändra planerna visavi jobbutdelningen flera gånger om dagen. När uppdragen hopar sig och tiden håller på att ta slut gäller det att våga vänta ut översättarna. Plötsligt har man en kö av lediga översättare bakom dörren och bitarna faller på plats, konstaterar Marita med ett skratt.

”Droppar som droppar”

Alla vet kanske inte att Marita från början utbildade sig till farmaceut vid Åbo Akademi. Som farmaceut har hon täckt in så gott som hela Finland och arbetat på apotek i Åbo, Helsingfors, Övertorneå, Rovaniemi, Kangasniemi och Rimito. Det första mötet med Helsingfors var inte lovande.

– Det var vårvinter, slaskigt och eländigt. Jag trivdes inte alls, och efter fyra månader som farmaceut på Skillnadens apotek bestämde jag mig för att aldrig mer bo eller jobba i Helsingfors. En kollega såg att jag inte trivdes och tipsade mig om att apoteket i Övertorneå sökte farmaceuter. Jag sökte och fick jobb.

Mellan apoteksjobben hann hon också med en vända på hotellet i Kilpisjärvi ett halvår.

– Min dåvarande man fick jobb på hotellet. Det finns inget apotek i Kilpisjärvi, så när jag blev tillfrågad om jag kunde tänka mig att sköta vinkassan tänkte jag ”droppar som droppar”, det ska jag väl klara, skrattar Marita.

Efter tio år på apotek tyckte Marita att branschen började bli alltför kommersiell och att hon inte längre utvecklades i yrket på Nådendals lilla filialapotek i Rimito. Hon ville också återknyta kontakten med svenskan, och sökte in till den nya översättarutbildningen vid Vasa högskola där hon kom in som 33-åring. Under studietiden drygade hon ut kassan med apoteksjobb och filmöversättningar.

Ullstrumpsvardag i Helsingfors

Efter fyra års översättarstudier, 1985, fick Marita ett fem månaders vikariat vid statsrådets translatorsbyrå, och på den vägen stannade hon. Det blev nästan 28 år i Helsingfors, trots tidigare löften.

– Men jag har alltid urskuldat mig med att jag bara jobbar här, är Marita snabb att förklara. Jag har aldrig bott i Helsingfors, utan pendlat till Kyrkslätt och Ingå.

På frågan om det har funnits några särskilda brytningspunkter under hennes tid på translatörbyrå svarar Marita efter en stunds funderande.

– Någon brytningspunkt där allt skulle ha förändrats radikalt med en gång kan jag inte peka på. När man jämför hur det var när jag började och hur det är nu har det ju förstås skett stora förändringar. Men verktyg och metoder utvecklas gradvis, jag har bara levt med och gått på i ullstrumporna. När jag började på translatörbyrå skrev man en första version av översättningen för hand. Sedan skrev man rent på skrivmaskin. Det gällde att hålla tungan rätt i mun, blev det ett fel var det bara att skriva om hela sidan. Sedan övergick vi ju till elektriska skrivmaskiner, och så kom datorerna. Det var några få som fick prova olika ordbehandlingsprogram till en början, berättar Marita, som sedan blev datakontaktperson.

– Några somrar funderade jag på att bli egen företagare, men det gick över, skrattar Marita. Det bästa på byrå har nog varit kollegerna och andan. Jämfört med många andra arbetsplatser är det inte så hierarkiskt på translatörbyrå, och det har jag trivts med.

Hjälpsam, kunnig och ansvarskännande

Med sin långa erfarenhet och sin stora detaljkunskap har Marita varit mycket uppskattad bland kollegerna och har alltid tagit sig tid att svara på frågor om allt från komplicerade lagingresser till hänvisningsteknik. Hon har varit med i flera termprojekt, bl.a. Hälsoterm, och hållit i trådarna för översättningen av statsbudgeten med allt vad det innebär av enhetlig terminologi och överblick över stora processer. Hon hörde också till den arbetsgrupp som sammanställde senaste upplagan av Slaf. År 1992 fick Marita riddartecknet av Finlands Lejons orden och 2008 Folktingets förtjänstmedalj. Kollegerna talar om henne som mänsklig, ansvarskännande och ett "levande uppslagsverk".

I framtiden hägrar en flytt till barndomsstaden Åbo, men Marita har ingen brådska med det. Som hon säger, dagarna blir korta när man stiger upp sent.

– Jag tar det lugnt och ser vad som kommer, ler hon.

 Susanna Karjalainen
Statsrådets translatörbyrå

SPRÅKNÄMNDEN INFORMERAR

Person med funktionsnedsättning eller funktionshindrad?

Frågan om *funktionsnedsättning/funktionshinder/handikapp*, som motsvarighet till 'vammaisuus', och *person med funktionsnedsättning/funktionshindrad/handikappad*, som motsvarighet till 'vammainen' har åter aktualiserats. Ytterligare ett ord har dykt upp i sammanhanget, nämligen *funktionsnedsatt*. Alla inrättningar och intressegrupper som har tagit ställning i frågan avråder från att *handikapp* och *handikappad* används om en person. De som har kommenterat *funktionsnedsatt* avråder från det åtminstone i formella sammanhang.

Alla är överens om att en person har en *funktionsnedsättning* (en nedsättning av den fysiska, psykiska eller intellektuella funktionsförmågan) och att ett *funktionshinder* finns i omgivningen. Likaså är alla överens om att *person med funktionsnedsättning* alltid kan användas. Också de som inte vill se *funktionshindrad* som synonym till *person med funktionsnedsättning* håller med om att det finns pragmatiska och språkliga skäl som gör det svårt att undvika att orden används synonymt.

Språknämnden ger därmed inte denna gång någon entydig rekommendation om vilken term som ska användas, utan konstaterar att *person med funktionsnedsättning* är korrekt i alla sammanhang men att *funktionshindrad* används och kan användas som synonym då sammanhanget och textkonstruktionen talar för detta. Nämnden framhåller, liksom tidigare, att man vid valet av term ska ägna uppmärksamhet åt att termen i det givna sammanhanget inte uppfattas som kränkande och att den är språkligt lämplig.

KUNTASANASTO – KOMMUNAL ORDLISTA VALTERISSA

Valtioneuvoston termipankissa Valterissa julkaistiin keväällä kolmikielinen Kuntasanasto. Kuntasanasto sisältää noin 220 keskeistä kunta-alan käsitettä määritelmineen. Sanaston kielet ovat suomi, ruotsi ja englanti.

Kuntasanasto sisältää kunnan elimiin, kunta-alan organisaatioihin, luottamushenkilöihin ja viranhaltijoihin, kunnan päätöksentekomenettelyyn, kuntatalouteen ja valtiosuusjärjestelmään, kunta-liitoksiin sekä kunnan tehtäviin liittyviä käsitteitä. Kuntien tehtäväkentän laajuuden vuoksi sanasto sisältää monen alan käsitteitä, mutta erityisesti kunta-alan säädöksissä esiintyvää käsitteistöä.

Käsitteiden keskeisin sisältö on kuvattu lyhyesti määritelmässä. Monista käsitteistä annetaan lisätietoa selitteissä, ja käsitteiden välisiä suhteita havainnollistavat lukuisat käsittekaaviot. Myös määritelmät ja selitteet ovat kaikilla sanaston kielillä. Käsittekaaviot ovat vain suomeksi ja ruotsiksi.

Sanaston tarkoituksena on yhdenmukaistaa termien käyttöä ja siten selkiyttää erikielisiä kunta-alan tekstejä. Sanasto on suunnattu ensisijaisesti julkishallinnon henkilöstölle ja kääntäjille, mutta siitä on apua myös muille kunta-asioiden parissa työskenteleville ja alan termistöä tarvitseville.

Näin sanasto laadittiin

Kuntasanasto laadittiin valtioneuvoston kanslian, valtiovarainministeriön, Suomen Kuntaliiton ja Kotimaisten kielten keskuksen kunta- ja kieliasiantuntijoiden yhteistyönä. Kuntasanaston työryhmään osallistuivat kunta-asiantuntijoiden Arto Luhtalan (sanastotyöryhmän puheenjohtaja) ja Heikki Harjulan ohella ruotsin ja englannin kääntäjät Timo Juvonen ja Merja Fleming valtiovarainministeriöstä sekä Veronica Eriksson ja Heli Huttunen Suomen Kuntaliitosta sekä virkakielenhuoltaja Matti Räsänen Kotuksesta. Myöhemmin mukaan liittyi myös yksi käännöstoimisto Bellcrestin englannin kääntäjistä, Peter Ovell, joka osallistui englanninkielisten termien valintaan sekä käänsi sanaston määritelmät ja selitteet englanniksi. Kun kieliasiantuntijat olivat mukana hankkeessa alusta alkaen, kääntämisen tarpeet pystyttiin huomioimaan sanastossa heti alkuvaiheessa, esimerkiksi kun valittiin sanastoon otettavia käsitteitä.

Varsinainen sanastotyö alkoi kuntasanastohankkeessa samalla tavalla kuin monissa muissakin sanastohankkeissa: sanastotyöryhmä rajasi ensin sanastoon otettavan käsitejoukon. Sen jälkeen terminologi ryhtyi säädösten ja muiden kunta-alan tekstien avulla analysoimaan käsitteiden sisältöjä ja käsitteiden välisiä suhteita sekä hahmottamaan käsitejärjestelmiä. Terminologi luonnosteli määritelmiä, joita käsiteltiin ja muokattiin sanastotyöryhmän kokouksissa. Kun sanaston suomenkielinen pohja oli saatu valmiiksi, luonnos lähetettiin lausuntokierrokselle. Saadun palautteen perusteella sanastoon tehtiin muutoksia ja lisättiin joitakin käsitteitä.

Kuntasanaston suomenkielisen osuuden valmistuttua kielityöryhmät aloittivat työnsä. Kummassakin kielessä on omat erityispiirteensä. Ruotsin osuudessa jouduttiin suomen tavoin tekemään valintoja niin sanotun virallisen, säädöksessä esiintyvän termin ja yleiskielessä käytettävän tai kielellisesti sujuvamman termin välillä. Useimmiten sanastoon otettiin molemmat muodot ja hyödynnettiin tyylimerkintöjä:

fi maakuntaliitto	<i>suositettava</i>
fi maakunnan liitto	<i>säädöksissä</i>
sv landskapsförbund	<i>rekommenderas</i>
sv förbund på landskapsnivå	<i>i författningar</i>

Sanaston ruotsinkieliset termit ovat pääosin Suomessa käytettäviä termejä, mutta sanastossa on annettu myös Ruotsissa käytettäviä termejä silloin, kun ne poikkeavat suomenruotsin termeistä:

fi kuntalaisaloite	
sv invånarinitiativ	<i>svFI</i>
sv medborgarförslag	<i>svSE</i>

Englanninkielisten termien valintaa vaikeutti se, että Suomen yksiportainen paikallishallinto poikkeaa monesta muusta maasta. Lisähaasteita termien valintaan loi myös Suomen vahva kunallinen itsehallinto. Siten suomen termiä *kunta*

saattaa englanniksi vastata eri termit riippuen siitä, mistä paikallishallinnon tasosta kulloinkin on kyse. Myös tarkastelunäkökulma vaikuttaa termivalintaan:

fi kunta	
en municipality	maantieteellinen alue
en local authority	viranomaiset ja hallinnollinen rakenne
en local government	valtionhallinnon vasta-kohtana

Englannin osuuksiin lisättiin myös jonkin verran lisätietoa sellaiselle sanaston käyttäjälle, joka ei tunne Suomen järjestelmää kovin hyvin.

Kun sanaston ruotsin- ja englanninkieliset osuudet valmistuivat, Kuntasanasto lähetettiin toiselle lausuntokierrokselle, jolla pyysimme kommentteja erityisesti ruotsin- ja englanninkielisistä

termeistä. Molemmilla lausuntokierroksella saatiin paljon arvokasta palautetta ja hyviä ehdotuksia kunta-alan toimijoilta ja sanaston tulevilta käyttäjiltä.

Todellisuudessa sanaston laatiminen ei edennyt aivan näin virtaviivaisesti, vaan eri vaiheet limittyivät kiinteästi toisiinsa. Esimerkiksi suomenkielisiä määritelmiä ja selitteitä muokattiin kääntäjien ehdotuksesta selkeämmiksi vielä käännösvaiheessa. Sanastoon lisättiin myös aivan hankkeen loppumetreilläkin joitakin kuntauudistuskeskustelussa esiintyviä ajankohtaisia käsitteitä.

Yksi haaste on vielä edessä: jotta Kuntasanasto pysyisi ajan tasalla kuntauudistuksen myllerryksessä, valtiovarainministeriössä ja Kuntaliitossa seurataan tiiviisti, mitkä kuntalainsäädännön muutokset vaativat muutoksia myös Kuntasanastoon.

 Kaisa Kuhmonen, johtava terminologi
valtioneuvoston kanslia

NÄIN KÄYTÄT KUNTASANASTOA VALTERISSA

- Voit tehdä Valterissa hakuja joko kaikista Valterin sanastoista yhtä aikaa (valitse sanastolistasta "Kaikki") tai tietyistä sanastoista (valitse sanastolistasta hiirellä klikkaamalla haluamasi sanasto, ctrl-painikkeen avulla voit valita myös useamman sanaston).
- Kirjoita haluamasi termi hakusanakenttään ja valitse "Etsi" tai paina Enter-näppäintä.
- Jos haluat tarkastella jonkin termin käyttöä myös esim. määritelmisessä, kirjoita termi hakusanakenttään ja valitse "Etsi kaikki".
- Jos haluat selata Kuntasanaston käsitteitä aiheoryhmittäin systemaattisessa järjestyksessä, valitse sanastolistasta Kuntasanasto ja kirjoita hakusanakenttään *Kuntasanasto*.
- Jos haluat selata Kuntasanaston käsittekaavioita, valitse sanastolistasta Kuntasanasto ja kirjoita hakusana-kenttään *kuva* tai *kaavio*. Kuhunkin käsitteeseen liittyvät kaaviot löytyvät myös kyseistä käsitettä koskevasta termitietueesta. Samalla tavalla voit hakea kaavioita myös muista Valterissa olevista sanastoista.

Valtioneuvoston termipankki Valter:

www.valter.fi tai <http://mot.kielikone.fi/mot/valter/netmot.exe>

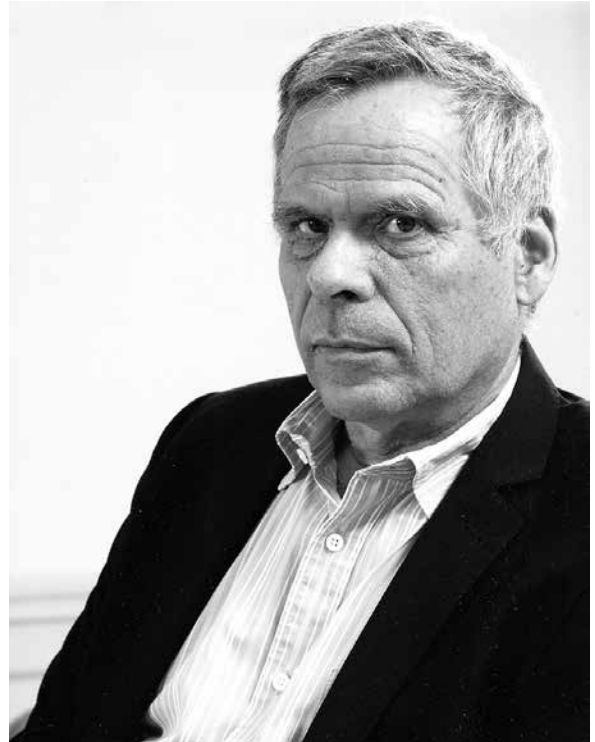
Sanastosta voi lähettää palautetta osoitteeseen kielipalvelu@vnk.fi.

ANVÄND INRE GRAMMATIKEN MOT BYRÅKRATISKT SNÖMOS

Ulf Ivarsson har under sin yrkesbana bl.a. som journalist på *Kemisk tidskrift*, informationschef på Försvarets forskningsanstalt (FOA) och chefredaktör på *Tidningen Hemvärnet* i Sverige arbetat med att få fram texter som läsaren förstår. Här visar han med exempel från sin egen verksamhet hur man kan få budskapet att gå fram till mottagaren.

En översättare och en journalist eller en informatör har olika yrken men en sak gemensamt, nämligen att skapa texter som är begripliga för mottagaren. Där översättaren måste vara mera trogen originalet har journalisten och informatören i praktiken obegränsad frihet. Trots det har båda samma uppdrag, alltså att informera läsaren så att denne förstår budskapet.

Många år som redigerare av myndighetstexter och vetenskapliga uppsatser har lärt mig följande enkla läxor: Utan *egen inre grammatik*, med andra ord språkkänsla, blir resultatet sällan tillfredsställande. Man måste *själv förstå innehållet* innan man översätter, formulerar om eller skriver en text. Kan tyckas självklart, men inom journalistiken och sannolikt också i översättarvärlden syndas det friskt mot denna princip. Man måste också försöka *hävda enkla, tydliga uttryckssätt* mot kanslispråkets tunga formuleringar. Bästa argumentet mot tveksamma handläggare är att det är *mottagarens behov som styr*.

Floskler

En kommun i Mellansverige antog i september i år en plan för hur skolan ska förändras. Fyra strategier tänks råda bot på de katastrofalt dåliga resultaten för eleverna.

- En inspirerande utmanande lärmiljö i mångfald.
- En lärande organisation med fokus på mål och resultat.
- En tydlig styrning och ett utmanande pedagogiskt ledarskap.
- Öppenhet och samverkan.

Det tog två år att komma fram till dessa svårtydbara strategier och det är kommunens informatörer som har den utmanande uppgiften att kommunicera dem.

I normala fall sysslar vi som tur är med något vi kan påverka, nämligen stilen, vars värsta fiender är kanslivenkska uttryck, mångordighet, upprepningar och slitna metaforer.

Substantiveringssjukan grasserar. "Trafikverket utför reparation av Hjulstabron" stod det på en

skylt jag körde förbi. Varför inte bara "Trafikverket reparerar Hjulstabron"? Betydelsen är exakt densamma. Aktiva verb är nyttiga i en text, de gör att läsaren håller sig vaken.

Var fjärde förstår inte

I ett kursprogram läste jag: "Vinterkursen ger ungdomarna en möjlighet till träning i grundläggande skjututbildning." Det räcker ju med: "På vinterkursen kan ungdomarna träna grundläggande skytte."

I ett polisprotokoll står: "Han hade trots upprepade tillsägelser och full kännedom om bestämmelserna grovt åsidosatt honom som förare av bilen åliggande förpliktelse." Vänta här nu, var fjärde vuxen person i Sverige har svårigheter att förstå en vanlig tidningstext (Centrum för lättläst, mars 2002). De måste alltså få hjälp: "Han hade trots upprepade tillsägelser och fast han väl känner till reglerna struntat i det ansvar man har som bilförare."

Stockholmspolisens tidning meddelar: "Den beredningsgrupp som föregående år inrättades för att lämna förslag till avtal om principer för urval till personalutbildning och den allmänna inriktningen av kursplaner för utbildning som genomförs inom polisväsendet har slutfört sitt uppdrag." Förenkla! "Nu är det klart hur det ska gå till att välja rätt personer till vidareutbildning inom polisen. Även kursplanerna är färdiga i stort."

Klarspråk behövs

På försvarsmaktens hemsida kan man läsa: "Som specialistofficer vid artilleriregementet rekryteras man till en av inriktningarna pjäs eller eldledning för att efter den grundläggande 1-åriga utbildningen fortsätta sin utveckling i den inriktningen eller tidigt påbörja utveckling i en av de övriga inriktningarna." Mitt förslag till information på hemsidan skulle vara: "Den som vill bli specialistofficer vid artilleriregementet bestämmer sig först för antingen pjäs eller eldledning. Efter ett år kan man välja någon annan inriktning."

Proffsen går också i fällan

Ett levande språk kräver ständig beredskap mot upprepningar. Även professionella går i fällan

ibland. I Upsala Nya Tidning kan man läsa: "Vi blev lite sura när vi förstod att det skulle bli ännu en satsning på fysiska aktiviteter [...] ABF valde därför att gå en egen väg och satsar cirka två miljoner på musikfabriken. Patrik och Mikael tycker att kommunen satsat för lite på de små musikbanden. Istället har man satsat alldeles för mycket på idrott, tycker de." Den tjugiga användningen av det redan i sig tröttsamma ordet "satsa" kunde på tre ställen med fördel ersättas med "ännu mer resurser", "budgeterar" respektive "prioriterat", vilket jag påpekade för journalisten och fick följande överraskande svar: "Ja, men är det en satsning så är det."

Det finns en bättre metod att variera uttrycken: Låt en god vän med språköra läsa vad du skrivit. Jag kallar det kompisläsning.

Slutligen vill jag också varna för slitna metaforer. TT, Tidningarnas telegrambyrå skickade för ett par år sedan ut en intervju med tillträdande chefen för SAAB:s informationsavdelning. De frågade vad som krävs för jobbet och fick följande svar: "Extrem flexibilitet. Man ska ha is i magen och vara en prestigelös lagspelare. För att trivas måste man gilla ändringar och snabba puckar." Fabriken lades ned en kort tid därefter.

 Ulf Ivarsson
Uppsala

PÅ NYA PLATSER

Vem	Var	Varifrån	Tfn/e-post
Birgitta Turunen	undervisnings- och kulturministeriet		0295330113 birgitta.turunen@minedu.fi
Jenny Schroderus	statsrådets translatorsbyrå		0295160351 jenny.schroderus@vnk.fi
Marita Aaltonen	pensionerad 1.9.2013	statsrådets translatorsbyrå	
Kirsti Lahtinen	pensionerad 1.8.2013	inrikesministeriet	

FOKUS PÅ ÖVERSÄTTARVARDAGEN OCH SPRÅKDIALOG I NYA KANALER

Det svensk-finska översättarseminariet ordnades i Tammerfors i september. Seminariet var välbesökt och hade ett intressant program.

Översättarens vardag i siffror

Jannika Lassus från Centret för språk och afärskommunikation vid Hanken presenterade en del av resultaten från den enkät som hon gjorde bland översättare 2012. Syftet med enkäten var att få veta hur villkoren och processen för översättarna ser ut och hur detta påverkar texterna. Enkäten besvarades av 138 personer. De flesta av dem hade lång erfarenhet av att jobba med översättning.

Lassus redogjorde utgående från sina resultat för hur översättarens vardag ser ut, dvs. får översättarna fortbildning och vill de ha fortbildning, har de tillräckligt med tid, upplever de stress, vilka hjälpmedel använder de, kontrollerar de varandras översättningar, får de respons på sitt arbete? Med andra ord fick deltagarna i seminariet reda på många intressanta saker som gällde deras egen och andras vardag som översättare.

I sin presentation av resultaten jämförde Lassus tre olika grupper av anställda: företagare, anställda inom den offentliga sektorn och anställda på annat sätt. Bäst möjligheter att få fortbildning hade de offentligt anställda, medan det var få företagare som hade möjlighet till det.

Ungefär 50 % av de offentligt anställda upplevde att de inte hade tillräckligt med tid, bland företagarna var denna andel något under 40 % och bland dem med annan anställning ca 30 %. Mest stress upplevde de offentligt anställda och företagarna (ca 30 %).

Översättningsminnen vanliga

Av de offentligt anställda och företagarna använde ca 80 % resp. 70 % ofta översättningsminnen, bland dem med annan anställning var denna andel ca 40 %. Att byta texter mellan kolleger och läsa varandras översättningar var vanligast bland de offentligt anställda och de med annan anställning, medan endast ca 10 % av företagarna bytte texter. I enkäten kom det också fram att alla inte har kolleger, men att de flesta vill ha en kollega. Enkäten visade också att det finns många översättare som inte får någon respons alls, varken negativ eller positiv.

Mera om resultaten av enkäten kommer vi att få reda på när de i sinom tid publiceras i forskningsartiklar och av SLS i ett samlingsverk om svenskan i Finland i skrift. Lassus avslutade med att fråga hur många i salen som ser sitt arbete

Översättarna Riitta Dahlback och Maria Nygård vid Vasa stad står inför nya utmaningar vid kommunsammanläggningen. Foto: Maarit Laitinen, SKTL/FÖTF

som värdefullt och trivs med sitt jobb. Om man svarade ja, så var man i gott sällskap, eftersom 90 % av de som svarade på enkäten såg sitt arbete som värdefullt och 90 % trivdes med sitt arbete.

Ambitiös satsning på två språk i Vasa

Riitta Dahlback och **Maria Nygård** med lång erfarenhet som översättare på Vasa stad beskrev sin vardag i den stad som har gått in för att satsa på tvåspråkig service.

Riitta Dahlback berättade att Vasa enligt Språkbarometern är den stad som fungerar bäst på två språk, och i kommunvisa jämförelser har Vasa fått 8,3 poäng av 10 möjliga för språklig service. I Vasa finns det för närvarande 71 % finskspråkiga invånare och 23 % svenskspråkiga. Dessutom har 6 % av invånarna ett annat modersmål än finska eller svenska.

Kommunsammanslagningen med Lillkyro 1.1.2013 förde med sig mycket jobb för alla. Redan ett år före fusionen fungerade en sammanslagningsstyrelse, fullmäktige sammanträdde jämsides som "gamla" och "nya" fullmäktige. Vasa fullmäktige behandlade också 2012 års digra bokslut för Lillkyro, som är nästan enspråkigt finskt. Utöver det översattes alla gatu- och vägskyltar i Lillkyro till svenska. Allt detta medförde en hel del extra arbete för Vasa stads lilla översättningsbyrå med sex anställda.

Det som föranleder mest arbete för Vasa stads översättare är fullmäktiges bilagor. Strama tidtabeller är vardag, i alla fall när det gäller stadsstyrelsens föredragningslistor. För deras del kan det vara fråga om minuter att få dem översatta och sen ska de direkt till tryckeriet. Texter kommer från alla områden i stadsförvaltningen. Vasa stad har bl.a. en expanderande kommunikationsenhet och detta medför och kommer även i framtiden att medföra en hel del arbete för översättarna.

Sociala medier – kanal för språkdialog

Anna Antonsson är examinerad språkkonsult i svenska och jobbar för Språkrådet, där hon är ansvarig för språkrådgivningen i sociala medier.

Språkrådet har i dag flera olika kanaler för sin rådgivning, både traditionella kanaler som telefon och e-post, och nya kanaler som Twitter och Facebook. För närvarande följer över 10 000 personer Språkrådet på Twitter, och kontot på Facebook "gillas" av över 7 000 personer.

Enligt Anna Antonsson valde Språkrådet att gå med i Twitter och Facebook för att man ville

skapa ett komplement till den traditionella rådgivningen uppbyggd enligt mönstret "fråga-svar". Sociala medier ger större möjlighet till språksamtal och dialog. Närvaron i sociala medier är också en följd av att Språkrådet vill erbjuda rådgivning och sprida information där språkanvändarna finns i dag, t.ex. i sociala medier. Dessutom vill man få en uppfattning om vilken typ av språkfrågor som för närvarande intresserar folk och samtidigt få en möjlighet att både inleda och följa med olika typer av språkdiskussioner.

Twitter för korta svar

Twitter och Facebook har fått olika roller när det gäller språkrådgivningen. På Twitter svarar Språkrådet på direkta språkfrågor. Frågorna gäller oftast antingen böjning och stavning av ord eller terminologi. Eftersom ett inlägg är begränsat till 140 tecken är det fråga om korta inlägg. Det här är enligt Anna Antonsson ibland en nackdel. Fördelen är ändå att en diskussion uppstår och ofta dessutom fortsätter långt efter Språkrådets inlägg. Antalet frågor har i år varit cirka 1 400, jämfört med dryga 2 000 frågor via e-post och ungefär samma antal per telefon.

Samtänk på Facebook

Facebook används främst som diskussionsforum. Språkrådet lägger där ut frågor till allmänheten, t.ex. om hur vanligt ett visst dialektalt ord är eller vad ett visst uttryck betyder. Via Facebook kan Språkrådet också få hjälp när det gäller nyord i svenskan. Anna Antonsson tog som exempel frågan "Vad ska crowdsourcing heta på svenska?". När frågan år 2011 ställdes blev debatten på Facebook livlig. Förslagen på en svensk motsvarighet till ordet var många, t.ex. samtänk, tankeverkstad samentreprenad och tänktalko.

Anna Antonsson påpekade att de sociala medierna minskar avståndet mellan språkrådgivare och frågeställare, och språkrådgivarens roll som ett slags domare i språkfrågor blir samtidigt mindre tydlig. De sociala medierna uppfyller den önskade funktionen genom att de skapar en verklig dialog mellan språkexperter och språkbrukare. Anna Antonsson konstaterade till slut att språket tillhör alla och att detta ingenstans blir lika tydligt som i sociala medier, där alla är publicister, journalister och skribenter!

✍ Maria Hägglund, Hanna Johansson och Ann-Catrin Lindholm
Statsrådets translatörsbyrå

SLAFTIPS

Låt oss hoppas att ni alla är fyllda av förväntan och inspiration inför nya uppgifter! Fram till dess en liten repetition av vissa centrala ord.

Kelpoisuus

Behörighet; lämplighet

kelpoisuus virkaan = *behörighet för tjänst(en)*

kelpoisuuskoe = *lämplighetsprov* (lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer 1093/2007); *behörighetsprov* (revisionslagen 459/2007)

Kelpoisuusvaatimus

Behörighetsvillkor, behörighetskrav när tonvikten ligger på den formella behörighet som alltid ska anges i lag eller förordning. *Jfr Pätevyysvaatimus*

kielitaitoa koskeva kelpoisuusvaatimus = *behörighetsvillkor som gäller språkkunskaper*

Palvelussuhde

Anställningsförhållande, anställning är den allmänspråkliga motsvarigheten, som dock inte anger vilken anställningsform det är fråga om. I kommunala sammanhang avser **palvelussuhde** såväl tjänsteförhållanden (**virkasuhde**) som arbetsavtalsförhållanden (**työsuhde/työsopimussuhde**), *jfr Työsuhde*. I militära sammanhang används ibland *tjänstgöringsförhållande* (lagen om försvarsmakten 551/2007); *jfr dock Palvelusolosuhteet*.

Palvelussuhteen ehdot

Anställningsvillkor (statstjänstemannalagen 11 kap.). *Jfr Työehtot (avser anställningsvillkor enligt arbetsavtalslagen, 55/2001)*.

Työsopimussuhde

Arbetsavtalsförhållande

Työsuhde

Anställningsförhållande, anställning; arbetsavtalsförhållande

Anställningsförhållande (arbetsavtalslagen 55/2001), eller *anställning* kan användas, men dessa ord har en vidare betydelse än **työsuhde** och anger inte som det finska ordet exakt vilken typ av anställning det är fråga om (*jfr Palvelussuhde*). I texter där det görs skillnad mellan tjänsteinnehavare och andra anställda avser **työsuhde** en anställning enligt arbetsavtalslagen. I sådana texter måste man därför välja ett mer exakt ord, t.ex. *arbetsavtalsförhållande (työsopimussuhde)*, se 46 § (305/2003) i kommunallagen. I viss äldre lagstiftning används fortfarande "arbetsförhållande" (ett ord som i nyare lagstiftning bör reserveras för **työolosuhteet**).

työ- tai virkasuhde = *arbetsavtals- eller tjänsteförhållande*

Työsuhteinen, työsopimussuhteinen

Anställd i arbetsavtalsförhållande, anställd genom/med arbetsavtal

Virka

Tjänst

julistaa virka haettavaksi = *förklara en tjänst ledig, ledigförklara/utlysa en tjänst* (inte "lediganslå"). Se även **Julistaa**

täyttää virka = *tillsätta en tjänst*

viran täyttäminen = *tillsättning av tjänst*

Virkasuhde

Tjänsteförhållande (statstjänstemannalagen 750/1994). *Jfr Palvelussuhde*

 Nina Nissas
Riksdagens svenska byrå

STATSRÅDETS KANSLI